

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

I
BRENDING
N
O
V
MARKETING
T
BIZNES
I
Y
S
RAQAMLI MARKETING
V
D
ELEKTRON TIJORAT

№3-SON

2025-YIL, MART

9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

Member of
Crossref

OPEN ACCESS

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketinjournalbot](https://t.me/marketinjournalbot)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tdiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU Marketing kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NaMTI Marketing kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich, i.f.d., prof., TDIU Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdurahmonovich, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU Departament boshlig'i;

Musyeva Shoirazimovna, i.f.n., SamISI Marketing kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU Marketing kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU Innovatsion menejment kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU Axborot texnologiyalari kafedrasini katta o'qituvchisi;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., Namangan muhandislik-qurilish instituti dotsenti;

Fayzullayev Javlonbek Sultonovich, DSc., TDIU, Yashil iqtisodiyot kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, "Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik" kafedrasini professori

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, "Savdo ishi" kafedrasini mudiri

Jumaev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti "Menejment va marketing" kafedrasini mudiri

Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, TDIU biznes boshqaruvi va logistika kafedrasini professori

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU "Yashil" iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Elektron nashr 670 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 28-martda ruxsat etildi

MUNDARIJA

OZIQ-OVQAT MAXSULOTLARI EKSPORTINI MARKETING STRATEGIYALARI ASOSIDA OSHIRISH YO‘LLARI	9
Yunusov Baxodir Marisovich	
ENHANCING EXPORT STRATEGIES FOR LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES.....	22
Djurabaev Otabek Djurabayevich	
BALIQCCHILIKDA BIOLOGIK AKTIVLAR HISOBI VA ICHKI NAZORATINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	29
Dusmurotov Radjabbay Davlatbayevich, Aitimbetov Amirbek Qoishibekovich	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHLAB CHIQRISH KORXONALARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINING STATISTIK TAHLILI	37
Egamshukurov Zayniddin Sodikovich	
KORXONA MAHSULOTLARI ISTE‘MOLCHILARI MOTIVATSIYASIDA CHEKLI ALMASHTIRISH NORMASI MASALALARI	45
Jalilov Jamshid G‘anijonovich	
MINTAQADA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH HAMDA AHOLI TURMUSH FARAVONLIGINI OSHIRISHDA TURIZM INFRATUZILMASI ROLINI BAHOLASH.....	52
Jumaniyazova Sharifa Rashidovna	
DIGITAL MARKETING TOOLS AND BUSINESS DEVELOPMENT STRATEGIES	61
Khudoyarova Ziyoda Maratovna, Erkaboyeva Jasmina Safarali qizi	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISH NAZARIY ASOSLARI VA XORIJIY TAJRIBALARI.....	68
Mirazimova Zulfiya	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA IT TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING MOHIYATI.....	79
Musirmanov Shohboz Usmon o‘g‘li	
AHOLINING TURMUSH DARAJASI VA FARAVONLIGINING ASOSIY KO‘RSATKICHLARI VA DINAMIKASI	86
Muxamedova Muslima Maxmudovna	
DEVELOPMENT STRATEGIES FOR GLOBAL COMPANIES IN CURRENT CONDITIONS.....	96
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI.....	104
Qurbonov Alisher Boboqulovich	

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SHAROITIDA SUG'URTA KOMPANIYALARI UCHUN SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARI	110
Rashidova Dildora Rasul qizi	
ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI ANIQLASH	116
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
TELEKOMMUNIKATSION VOSITALAR ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARINING INNOVASION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	122
Shaislamova Muazzamxon Raximxodjaevna	
KICHIK BIZNES SUB'EKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ASOSIDA OSHIRISH.....	130
Tursunxo'jayev Axrorxo'ja Jamoliddin o'g'li	
KO'P O'LCHOVLI KAMBAG'ALLIK INDEKSINI HISOBLASH BO'YICHA ALKIRE-FOSTER USULI VA TAVSIYALARI	140
Urazbayev Raxmatjon Otajanovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI HAMDA EKOLOGIK, IJTIMOYIY VA BOSHQARUVNING INVESTITSİYALAR BILAN INTEGRATSIYASI	151
Amonov Mirzohid Tuymuratovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROSANOAT MINTAQAVIY-IQTISODIY MAJMUASI RIVOJLANISH DINAMIKASINI BAHOLASH	161
Bekchanov Xalmurza Tursinbayevich	
“MAHALLA YETTILIGI” TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IJTIMOYIY AHAMIYATI	172
Imomov Jamshidxon Odilovich, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi, Islomova Dilrabo Salomovna	
CHAKANA SAVDODA MARKETING VOSITALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	194
Ismoilov Shohjahon O'tkir o'g'li	
RAQOBAT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TASHKILOTLARINING BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	200
Nishanbaev Behzod Qahramaonjon o'g'li, Saidov Mash'al Samadovich	
INFLYATSIYA VA MAKROIQTISODIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI MUVOZANAT: NAZARIY YONDASHUVLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR	210
Baratov Diyorbek Fazliddin o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI MARKETING FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING IJTIMOYIY-IQTISODIY MOHIYATI.....	218
Rajabova Mohichehra Abduxoligovna	

KICHIK BIZNESDA INNOVATSION MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	227
Salayev Jasurbek Komilovich	
OLIY TA‘LIM TASHKILOTLARIDA SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA KADRLARLAR TAYYORLASH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH.....	237
Ahmedova Nigora Temur qizi, Saidov Mash‘al Samadovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ КЛАСТЕРИЗАЦИИ.....	248
Ахмедова Мадина Шухрат кизи	
МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ КЛИЕНТСКОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	258
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ СТРАТЕГИЙ В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	267
Рахимова Тамила Баходур кизи	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR QIMMATLI QOG‘OZLAR BOZORI RIVOJLANISHINING ASOSIY XUSUSIYATLARI	279
Ibodullaev Abror Axrorovich	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В ФОРМИРОВАНИИ И РАЗВИТИИ КЛАСТЕРОВ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	285
Садриддинова Нигора Хусниддиновна	
KIMYO KORXONALARI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TANLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARINI ISHLAB CHIQISH.....	295
Akramov Bo‘ribek Faxriddin o‘g‘li	
PANDEMIYA VA INQIROZLARLARNING IJTIMOIIY SOHALARGA TA‘SIRINI BAXOLASH	304
Jumanov Eshmamat Turdiyevich, Ergashev Mirjon Yorqin o‘g‘li, Aslonov Muhammad Tosh o‘g‘li	
QASHQARYO VILOYATINING IQTISODIY O‘SISHINI TA‘MINLASHDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI O‘ZLASHTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	311
Azimov Allaberdi O‘rinovich, Begaliyeva Madina Abdusamatovna	
TIJORAT BANKLARI MUAMMOLI KREDITLARNI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI	317
Jumanov Eshmamat Turdiyevich, Aslonov Muhammad Tosh o‘g‘li, Ergashev Mirjon Yorqin o‘g‘li	
VARYING FORMS OF LEVERAGE ANALYSIS AND ITS USAGE	324
Abduqodirova Mohinur Anvar qizi	

ROLE OF INSTITUTIONAL FRAMEWORKS IN FACILITATING INDIAN INVESTMENT IN UZBEKISTAN.....	336
Abror Kucharov, Jyoti Meshram	
TRANSPORT TIZIMINI SAMARALI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI	344
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI MARKETING FAOLIYATINI TASHKIL ETISH	357
Ergashxodjaeva Shaxnoza Jasurovna, Parpiyeva Gulhayo Ravshanbek qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH OMILLARI	366
Jumanov Ruslanbek Bobojonovich	
THE ROLE OF THE PROFESSION OF GUIDE INTERPRETERS IN TODAY'S WORLD	373
Yaxshibayeva Raziya Imanali qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING AN'ANAVIY SANOATDA STRATEGIK QARORLAR QABUL QILISHGA TA'SIRI.....	380
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich, Tyurahanov Shamsitdin Djamshid o'g'li	
AGROSANOAT MAJMUASINI RIVOJLANTIRISHDA IJTIMOY INFRATUZILMASINING ROLI VA O'RNI.....	389
Sultonov Sirojiddin Normurolovich	
THE ROLE OF THE STATE IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN UZBEKISTAN	396
Olimova Sevara Komil kizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI: DEHQONCHILIKDAGI NOANIQLIKLARNI VA TAVAKKALCHILIKLARNI BARTARAF ETISH	406
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich, Mo'minov Muslimbek Mirzoxid o'g'li	
DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN BASED ON INNOVATIVE ACTIVITIES.....	416
Mukumova Nargis Nuriddinovna, Nasirov Dilshod Farhadovich, Toshimov Ulugbek Hakimovich	
MOLIYAVIY SAVODXONLIK VA IJTIMOY TARMOQLARNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	424
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna	
ICHKI AUDITDA TAHLILY AMALLARNI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	435
Maxmudova Sharifa Elmurodovna	
THE ECONOMIC SIGNIFICANCE OF ADALINE NEURAL NETWORKS IN FINANCIAL DECISION-MAKING	445
Mirzayev Shoxrux Normurod o'g'li	

AHOLINING IJTIMOIIY-IQTISODIY TURMUSH DARAJASINI OSHIRISHNI XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	454
Raximov Anvar Norimovich, Annayev Abbos Baxtiyor o‘g‘li	
ULGURJI SAVDO MARKETINGINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	460
Xolmamatov Diyor Haqberdiyevich	
ELEKTR ENERGIYASI UCHUN TARIF REJALARINI LOYIHALASH	470
Samiyev Shohrux Faxriddin o‘g‘li	
TA‘LIM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	480
Adxamova Komilabonu Ilxom qizi, Saidov Mash‘al Samadovich	
IJTIMOIIY MUHIM OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLAR NARXLARINING KELGUSI TENDENSIYALARINI PROGNOZLASHNI EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH	489
Jumayev Olimjon Sadulloyevich	
MARKETING VA LOGISTIKA TAMOYILLARI ASOSIDA HUDUDLARDA AGROLOGISTIKA MARKAZLARINI RIVOJLANTIRISH.....	511
Xolmamatov Diyor Haqberdiyevich	
SANOAT KLASSTERLARINING SHAKLLARI VA KLASSTER SUBYEKTLARINING O‘ZARO KORPARATIV MUNOSABATLARI	522
Mamadaliyev Anazxon Ziyodillayevich	
DEHQON BOZORI SAVDOSINING XARIDORLAR TALAB-EHTIYOJINI QONDIRISHDAGI O‘RNI VA ROLI.....	527
Ivatov Irisbek	
QISHLOQ XO‘JALIGINI IXTISOSLASHISHINING INTENSIV RIVOJLANISHNI TA‘MINLASHDAGI AHAMIYATI	535
Saburov Jumanazar Saliyevich	
CHAKANA SAVDO FAOLIYATIDA NEYROMARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH AHAMIYATI	542
Saminjonov Nurilloxon Abdubanno o‘g‘li	
SANOAT KLASSTERLARI – SANOAT SALOHIYATINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHI SIFATIDA	549
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
NEFT VA GAZ RESURSLARIDAN FOYDALANISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	555
Xalimov Akmaljon Axmadovich	
OLIY TA‘LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	561
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o‘g‘li	
APPLE KOMPANIYASINING MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH TAHLILI.....	567
Yaxyoxonov Niyozxo‘ja Baxroil o‘g‘li	

RAQAMLI MARKETINGNING ZAMONAVIY TURIZMGA TA’SIRI	575
Abduvaxidov Abdumalik Maxkamovich	
TOSHKENT SHAHRIDA BOLALAR VA O’SIRLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINING ASOSIY TAMOIYLLAR.....	584
Islomova Dilrabo Salomovna	
O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARIDA BILIM IQTISODIYOTINING RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASH UCHUN USLUBIY YORDAMNI SHAKLLANTIRISH	591
Xolmirzayev Ulug’bek Abdulazizovich	
OLII TA’LIM TIZIMINI MIQDOR VA SIFAT KO’RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH MEZONLARI VA KO’RSATKICHLARI.....	602
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi,	
IHTTNING CRAM METODOLOGIYASI ASOSIDA TAHLIL (CHEXIYA TAJRIBASI).....	608
Hakimov Hakimjon Abdullo o’g’li	
SANOAT KORXONALARIDA TEXNIK TARTIBGA SOLISH TIZIMIDA SIFAT MENEJMENTIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	615
Raximov Ilyos Muydinovich	
MILLIIY MODANING GLOBAL MADANIY VA RAQAMLI KOMMUNIKATSIYA UYG’UNLIGIGA ASOSLANGAN STRATEGIK MARKETING YONDASHUVI.....	627
Tuxtaeva Oydinoy Normamatovna	
RESEARCH ON THE EFFECTS OF INTEREST RATE, INFLATION RATE AND GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP) ON THE LEVEL OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT (FDI) INFLOWS (EVIDENCE FROM UZBEKISTAN)	637
Azimov Shakhzod	
OLII TA’LIM MUASSASALARINING INNOVATSION TA’LIM LOYIHALARI ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	649
Eshov Mansur Po’latovich	
ENHANCING RETAIL PERFORMANCE: THE ROLE OF ECO-MARKETING STRATEGIES IN ACHIEVING ECONOMIC EFFECTIVENESS.....	663
Zilola Davronova G’ulomovna	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI HAMDA EKOLOGIK, IJTIMOIIY VA BOSHQARUVNING INVESTITSİYALAR BILAN INTEGRATSIYASI

Amonov Mirzohid Tuymuratovich

Buxoro davlat universiteti

Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli transformatsiyaning iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishdagi o‘rni hamda atrof-muhit, ijtimoiy va boshqaruvning (ESG) investitsiyalar bilan integratsiyalashuvi tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalar, jumladan, IoT, Big Data, sun‘iy intellekt va blokcheyn texnologiyalari ESG tamoyillarini amalga oshirishda muhim rol o‘ynashi ta’kidlangan. ESG investitsiyalarining global moliyaviy bozordagi o‘sish tendensiyalari hamda O‘zbekistonda raqamli transformatsiya va yashil iqtisodiyot yo‘nalishidagi strategik tashabbuslar yoritilgan. Xalqaro tajriba asosida ESG va raqamli transformatsiyaning o‘zaro bog‘liqligi hamda kelajakdagi istiqbollari tahlil etilib, O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi uchun ushbu yo‘nalishlarning muhimligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, ESG investitsiyalar, Barqaror rivojlanish, IoT (Internet of Things), Big Data, Sun‘iy intellekt (AI), Blokcheyn texnologiyalari.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль цифровой трансформации в устойчивом развитии экономики и ее интеграция с ESG (Экологические, Социальные, Корпоративное управление) инвестициями. Подчеркивается значимость цифровых технологий, таких как IoT, Big Data, искусственный интеллект и блокчейн, в реализации принципов ESG. В статье анализируются тенденции роста ESG-инвестиций на глобальных финансовых рынках, а также стратегические инициативы Узбекистана в области цифровой трансформации и «зеленой» экономики. На основе международного опыта исследуется взаимосвязь ESG и цифровой трансформации, подчеркивается их значение для устойчивого развития экономики Узбекистана.

Ключевые слова: цифровая трансформация, ESG-инвестиции, Устойчивое развитие, IoT (Интернет вещей), Big Data, Искусственный интеллект (AI), Блокчейн-технологии.

Abstract

This article examines the role of digital transformation in sustainable economic development and its integration with ESG (Environmental, Social, Governance) investments. It highlights the significance of digital technologies, including IoT, Big Data, artificial intelligence, and blockchain, in implementing ESG principles. The paper discusses the growth trends of ESG investments in global financial markets and strategic initiatives in Uzbekistan related to digital transformation and the green economy. Based on international experience, the interconnection between ESG and digital transformation is analyzed, emphasizing their importance for the sustainable development of Uzbekistan's economy.

Keywords: digital transformation, ESG investments, Sustainable development, IoT (Internet of Things), Big Data, Artificial intelligence (AI), Blockchain technology.

KIRISH

Raqamli transformatsiya XXI asr iqtisodiyotining yangi paradigmasi sifatida jahon iqtisodiy tizimining barcha jabhalariga chuqur kirib bordi. Ushbu jarayon nafaqat korxonalar faoliyatini avtomatlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng qo'llashni anglatadi, balki tashkilotlarning ichki boshqaruv jarayonlari, mijozlar bilan munosabatlari va hatto mahsulot hamda xizmatlar sifatiga tubdan ta'sir ko'rsatmoqda. Olimlar raqamli transformatsiyani biznes modellari va boshqaruv amaliyotlarini optimallashtirish hamda yangilash orqali raqobatbardoshlikni oshirish jarayoni sifatida talqin qilmoqdalar. Bu, o'z navbatida, tashkilotlarning zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun strategik asosga aylanmoqda.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiyaning ahamiyati faqat iqtisodiy samaradorlik bilan cheklanib qolmaydi, balki barqaror rivojlanish konsepsiyasi bilan integratsiyalashuvi orqali yanada kengaymoqda. Barqaror rivojlanish ekologik, ijtimoiy va boshqaruv (ESG) mezonlariga asoslangan bo'lib, kompaniyalarning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlash uchun muhim strategik vositaga aylangan. Xususan, raqamli texnologiyalar (IoT, Big Data, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalari) ekologik va ijtimoiy mas'uliyatli qarorlar qabul qilishda katta imkoniyatlarni ochmoqda. Bu texnologiyalar orqali ESG ko'rsatkichlarini monitoring qilish, atrof-muhitga ta'sirlarni kamaytirish, shuningdek, biznes faoliyatining shaffofligi va mas'uliyatini oshirish mumkin.

ESG investitsiyalari global moliyaviy bozorda tobora ko'proq dolzarblashib bormoqda. Xususan, 2020-yilga kelib barqaror investitsiyalar hajmi global moliyaviy aktivlarning 36 foizini tashkil etdi va bu ko'rsatkich 2026-yilga kelib qariyb 50 trillion AQSH dollariga yetishi prognoz qilinmoqda. Yevropa Ittifoqi, AQSH va Osiyo

mamlakatlarida “yashil obligatsiyalar”, barqaror investitsiya fondlari va ijtimoiy-atrof muhitga qaratilgan moliyaviy vositalar tobora keng qo‘llanilmoqda. Bu esa investorlarning ESG omillariga qiziqishi va ularga bo‘lgan e’tiborning tobora kuchayib borayotganini ko‘rsatadi.

O‘zbekistonda ham ESG tamoyillari va raqamli transformatsiyaning integratsiyasi borasida aniq strategik chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, “Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi (2019–2030)” qabul qilinib, raqamli texnologiyalar asosida qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni qayta ishlash va suv resurslarini tejash kabi ekologik loyihalar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, davlat-xususiy sheriklik (DXSh) doirasida xorijiy investitsiyalar jalb qilinib, yirik energetik loyihalar ishga tushirilmoqda. Masalan, Masdar (BAA), Total Eren (Fransiya), ACWA Power (Saudiya Arabistoni) kabi xalqaro kompaniyalar tomonidan amalga oshirilayotgan quyosh va shamol energetikasi loyihalari mamlakatning ESG va raqamli rivojlanishga yo‘naltirilgan siyosatining amaliy natijalaridir.

Shunday qilib, raqamli transformatsiyaning ESG investitsiyalar bilan integratsiyasi nafaqat iqtisodiyotda samaradorlik va raqobatbardoshlikni oshiradi, balki atrof-muhit va jamiyat oldidagi mas’uliyatni kuchaytirib, uzoq muddatli barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiladi. ESG tamoyillariga rioya qilish nafaqat ekologik va ijtimoiy jihatdan foydali, balki iqtisodiy jihatdan ham samarali bo‘lib, global kapital bozorlarida investorlar uchun tobora jozibador bo‘lmoqda. Natijada, raqamli transformatsiya orqali ESG omillarini muvaffaqiyatli integratsiya qilish O‘zbekiston kabi rivojlanayotgan davlatlar uchun milliy iqtisodiyotni rivojlantirish va barqaror kelajakka erishishda muhim strategik yo‘nalishlardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli transformatsiya tushunchasiga oid o‘zbek olimlari tomonidan bildirilgan ta’riflar, avvalo, korxona va tashkilotlarning ichki boshqaruv tizimlari hamda biznes jarayonlarini yangilashga qaratilgan strategik yondashuv sifatida ifodalanadi. Jumladan, Qurbonov R.H. raqamli transformatsiyani tashkilotning ichki jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida qayta tashkil qilish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish vositasi sifatida qaraydi. Bu yondashuvda raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali tashkilotning operatsion samaradorligi ortadi va ichki jarayonlar yanada optimallashtiriladi. Demak, tashkilotlarda raqamli transformatsiya jarayoni, avvalo, mavjud boshqaruv tizimini zamonaviy talablarga mos ravishda yangilashga qaratiladi (1-jadval).

Shuningdek, Yo‘ldoshev Sh.A. va Usmonov M.X. kabi olimlarning ta’riflarida raqamli transformatsiya tashkilotlarning biznes modellari hamda mahsulot va xizmatlarini sifat jihatidan yaxshilashga yo‘naltirilgan jarayon sifatida ta’kidlanadi.

Yoʻldoshev Sh.A.ning qarashlariga koʻra, bu jarayon isteʼmolchilarga taqdim qilinayotgan mahsulot va xizmatlarning sifatini oshirib, biznesning raqobatbardoshlik darajasini kuchaytirishga xizmat qiladi. Usmonov M.X. esa raqamli transformatsiya orqali biznes sohalari va isteʼmolchilar bilan munosabatlarning kompleks ravishda oʻzgartirilishini taʼkidlab, bunda raqamlashtirishni nafaqat ichki, balki tashqi jarayonlarga ham taʼsir koʻrsatadigan omil sifatida koʻradi.

1-jadval

“Raqamli transformatsiya” tushunchasiga oʻzbek olimlarining qarashlari tahlili¹

Muallif	Taʼrif	Eʼtibor obyekti
Qurbonov R.H.	Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali boshqaruv va ichki jarayonlarni yangilash	Ichki jarayonlar, boshqaruv tizimi
Yoʻldoshev Sh.A.	Biznes modellari va boshqaruv amaliyotlarini yangilash jarayoni	Biznes modellari, mahsulot va xizmatlar sifati
Abdulkarimov B.A.	Jarayonlarni optimallashtirish va yangi imkoniyatlarni yaratish	Strategik boshqaruv, yangi imkoniyatlar
Usmonov M.X.	Barcha biznes sohalarni kompleks oʻzgartirish jarayoni	Biznes modellari, ishlab chiqarish, isteʼmolchilar bilan munosabatlar
Qodirov T.S.	Raqamli texnologiyalar yordamida samaradorlikni oshirish	Boshqaruv samaradorligi, integratsiya
Muallif tomonidan	Strategik va kompleks oʻzgarishlarni amalga oshirish	Biznes jarayonlari, boshqaruv tizimi va munosabatlar

Bundan tashqari, Abdulkarimov B.A. raqamli transformatsiyani strategik boshqaruv nuqtai nazaridan tahlil qilib, uni tashkilotning uzoq muddatli strategik maqsadlariga erishish uchun yangi imkoniyatlarni yaratish va mavjud jarayonlarni optimallashtirish vositasi sifatida belgilaydi. Ushbu taʼrif raqamli transformatsiyaning korxonalar uchun uzoq muddatli rivojlanish istiqbollari bilan bogʻliq ekanini koʻrsatadi. Shuningdek, Qodirov T.S. raqamli transformatsiyani raqamli texnologiyalarning biznes faoliyatiga samarali integratsiyasi orqali boshqaruv samaradorligini oshirish jarayoni sifatida taʼriflaydi. Ushbu yondashuv raqamli texnologiyalarning integratsiyasi orqali nafaqat operatsion xarajatlarni kamaytirish, balki boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonining shaffofligi va aniqligini ham oshirish imkonini beradi. [1]²

¹ Muallif ishlanmasi

² Khodzayev A. R. et al. Efficiency of using modern information and communication technologies in small business //World science: problems and innovations. – 2021. – S. 130-132.

METADOLOGIYA

Muallif tomonidan berilgan umumlashtiruvchi ta'rifda raqamli transformatsiya — bu raqamli texnologiyalar yordamida biznes jarayonlari, boshqaruv tizimi, ishlab chiqarish va mijozlar bilan munosabatlarni sifat jihatidan yangi darajaga ko'taradigan strategik va kompleks o'zgarish jarayoni sifatida ko'rsatilgan. Shu tariqa, barcha ta'riflarda umumiy bo'lgan jihat — tashkilotlarning zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida raqobatbardoshligini oshirish va uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashdir. Xulosa qilib aytish mumkinki, raqamli transformatsiya kompaniyalar faoliyatining barcha jabhalarini qamrab oluvchi, ularning iqtisodiy samaradorligi va innovatsion rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi strategik jarayondir.

Tadqiqotda quyidagi usullar qo'llanilgan:

Tahliliy-uslubiy yondashuv — raqamli transformatsiyaning mohiyati va uning ESG investitsiyalar bilan integratsiyasini ilmiy yondashuv asosida tahlil qilish uchun qo'llanildi.

Taqqoslash usuli — xalqaro tajriba asosida turli mamlakatlarda raqamli transformatsiya va ESG investitsiyalarining rivojlanish tendensiyalari solishtirildi.

Empirik usul — global ESG investitsiyalarining hajmi, rivojlanish sur'ati va O'zbekistonda raqamli texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq statistik ma'lumotlar tahlil qilindi.

Sistemali yondashuv — raqamli transformatsiya va ESG investitsiyalarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatlarini o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.

Zamonaviy iqtisodiy rivojlanishda raqamli transformatsiyaning ESG (Environmental, Social, Governance) investitsiyalar bilan integratsiyasi muhim strategik yo'nalishlardan biri sifatida ko'rilmogda. ESG investitsiyalari atrof-muhit, ijtimoiy mas'uliyat va korporativ boshqaruv mezonlariga asoslangan holda tashkilotlarning uzoq muddatli va barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Aynan shu nuqtada raqamli texnologiyalarning joriy qilinishi ESG indikatorlarini monitoring qilish, samaradorligini oshirish va tashkilot faoliyatining shaffofligini ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Bu esa kompaniyalarning barqaror rivojlanish va ijtimoiy mas'uliyatga bo'lgan talablarni bajarish imkoniyatlarini kengaytiradi.

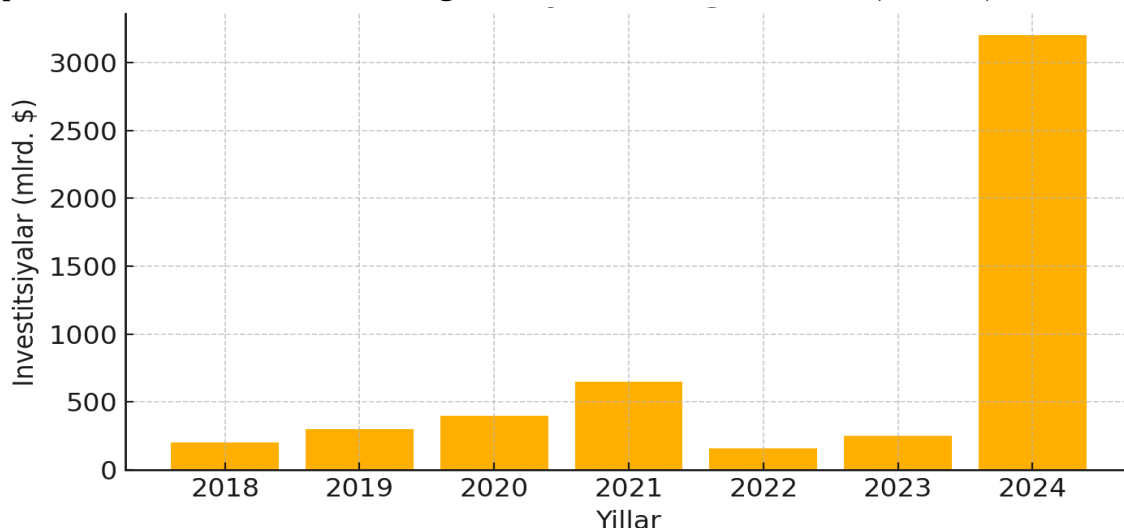
TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli texnologiyalar, jumladan, *Internet of Things* (IoT), katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyalari (*Big Data*) hamda sun'iy intellekt (AI) yechimlari ESG integratsiyasi jarayonida keng qo'llanilmoqda. Xususan, IoT texnologiyasi yordamida energiya iste'moli, chiqindilar hajmi va tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligi real vaqt rejimida nazorat qilinmoqda. *Big Data* texnologiyasi esa katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, korxona faoliyatining

ekologik va ijtimoiy ta'sirini batafsil baholash imkoniyatini yaratmoqda. Sun'iy intellekt (AI) esa ESG omillariga asoslangan prognozlash va qaror qabul qilish tizimlarini ishlab chiqishda samarali yordam bermoqda.

Raqamli transformatsiya va ESG integratsiyasi natijasida kompaniyalar korporativ boshqaruv tizimlarini yanada ochiq, shaffof va ishonchli qilishga erishmoqda. Masalan, blokcheyn texnologiyasi orqali kompaniyalarning moliyaviy va ekologik hisobotlari shaffof tarzda, manipulyatsiyalarsiz taqdim qilinmoqda. Bu esa investorlar va manfaatdor tomonlarning kompaniyaga bo'lgan ishonchini oshirib, ESG investitsiyalari hajmining ortishiga zamin yaratadi. Raqamli platformalar orqali ESG indikatorlarini real vaqt rejimida kuzatish va hisobotlarni avtomatlashtirish boshqaruv jarayonlarini yanada optimallashtirib, boshqaruv qarorlarining sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shunday qilib, raqamli transformatsiya orqali ESG investitsiyalarining integratsiyasi nafaqat korxonalarning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi, balki global kapital bozorlarida raqobatbardoshligini oshirish uchun ham strategik ustunliklarni yaratadi. Xorijiy tajribalar, jumladan, Yevropa, AQSH va Osiyo mamlakatlari misollari shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli texnologiyalardan keng foydalanib, ESG tamoyillarini samarali qo'llayotgan kompaniyalar investitsion jozibadorligi yuqori bo'lib, uzoq muddatda yuqori iqtisodiy natijalarga erishmoqda. O'zbekiston kabi rivojlanayotgan davlatlarda raqamli texnologiyalar va ESG tamoyillarini uyg'unlashtirish iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va xalqaro miqyosda raqobatbardoshlikni oshirishning muhim shartlaridan biridir (1-rasm).

1-rasm. ESG yo'nalishidagi global investitsiyalar dinamikasi¹

So'nggi yillarda global moliya bozorlarida ESG (*Environmental, Social, Governance*) investitsiyalarining sezilarli o'sishi kuzatilmoqda. Bu tendensiya

¹ Muallif ishlanmasi

iqtisodiyotning ekologik barqarorlikka, ijtimoiy mas'uliyatga va korporativ boshqaruv sifatiga yo'naltirilgan moliyaviy vositalarga bo'lgan ehtiyojning kuchayishi bilan izohlanadi. Xususan, 2020-yil holatiga ko'ra, ESG tamoyillariga asoslangan barqaror investitsiyalar umumiy global moliyaviy aktivlarning 36 foizini (35,3 trillion AQSH dollariga teng) tashkil etdi. Bu esa investorlarda ESG omillariga e'tiborning sezilarli darajada kuchayganini ko'rsatmoqda.

ESG investitsiyalarining tezkor o'sishi, ayniqsa, 2021-yilda rekord darajaga yetdi va global barqaror fondlarga qariyb 650 milliard AQSH dollari jalb qilindi. Bu davrda investitsiyalar oqimi asosan Yevropa va Shimoliy Amerikadagi moliyaviy bozorlar hisobiga amalga oshdi. Ammo 2022-yilda jahon miqyosidagi geosiyosiy va makroiqtisodiy omillar ta'sirida ESG fondlariga kapital oqimi 75 foizga kamaygan bo'lsa-da, ushbu investitsiyalar hajmi ijobiy qolib, 160 milliard dollarni tashkil etdi. 2023–2024-yillarda esa barqaror rivojlanishga yo'naltirilgan ESG investitsiyalari yana tez sur'atlarda o'sib, jami hajmi 3,2 trillion dollarga yetdi. [2]¹

ESG investitsiyalarining global moliya bozorida keskin o'sishini bir qator omillar bilan izohlash mumkin. Birinchidan, investorlar ESG tamoyillariga amal qiluvchi kompaniyalarga mablag' yo'naltirish orqali uzoq muddatli xavflarni kamaytirishga intilmoqda. Tadqiqotlarga ko'ra, ESG portfelli an'anaviy portfellarga nisbatan o'rtacha 6 foiz yuqoriroq yillik daromad keltirishga qodir bo'lishi isbotlangan. Ikkinchidan, global moliyaviy tartibga solish tizimlarining rivojlanishi ham ESG standartlariga amal qilishni rag'batlantirmoqda. Xususan, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida ESG hisobotlari majburiy tartibda joriy qilinmoqda, bu esa kompaniyalarni ekologik va ijtimoiy ko'rsatkichlarni yaxshilashga undaydi.

Global miqyosdagi ESG investitsiyalarining hajmi tobora kengayib bormoqda. 2026-yilga kelib, ESG mezonlariga asoslangan investitsiyalar umumiy global moliyaviy aktivlarning chorak qismini (taxminan 50 trillion AQSH dollari) tashkil etishi kutilmoqda. Bu global moliyaviy tizimda sezilarli burilish nuqtasi sifatida baholanmoqda. Shu bilan birga, yirik institutsional investorlar, jumladan, pensiya jamg'armalari va sug'urta kompaniyalari ESG omillarini majburiy tartibda hisobga olish orqali investitsiya strategiyalarini qayta ko'rib chiqmoqda. Bu esa kelgusida global moliyaviy bozorlarda ESG investitsiyalarining yanada kengayishi uchun zamin yaratadi.

Shu o'rinda ESG investitsiyalarining dinamikasini ta'minlovchi yana bir muhim omil sifatida innovatsion texnologiyalarni alohida ta'kidlash lozim. Sun'iy intellekt,

¹ Khodjayev A. R., Amonov M. T. Bio-economy is a new direction of development and one of the anti-crisis mechanisms // ЭКОНОМИКА И СОВРЕМЕННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ТЕОРИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ, ПРАКТИКА – 2021. – S. 112-115.

IoT va blokcheyn kabi texnologiyalar kompaniyalarga ESG indikatorlarini aniqroq baholash va real vaqt rejimida monitoring qilish imkonini bermogda. Innovatsion texnologiyalar yordamida korxonalar o'z faoliyatining ekologik va ijtimoiy jihatlarida shaffoflikni oshirib, ESG standartlariga muvofiqlikni yaxshilamoqda. Bunday holatda ESG va raqamli texnologiyalarning sinergiyasi global barqaror rivojlanish strategiyalarini amalga oshirishda hal qiluvchi omilga aylanmoqda.

Xorijiy tajribaga nazar tashlaydigan bo'lsak, ayniqsa Yevropa Ittifoqida ESG (*Environmental, Social, Governance*) investitsiyalari va raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli integratsiyasi sezilarli natijalarga olib keldi. Yevropa davlatlari 2030–2050-yillar davomida iqtisodiyotni dekarbonizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli strategiyalar ishlab chiqdi va amalga oshirmoqda. Bunda raqamli texnologiyalar, ayniqsa *Big Data* va *IoT*, atrof-muhit ta'sirini kamaytirish va energiya samaradorligini oshirish uchun faol qo'llanilmoqda. Masalan, Daniya va Shvetsiyada energiya tarmoqlarini aqlli boshqaruv tizimlari orqali raqamlashtirish natijasida elektr energiyasi iste'moli 25–30 foizga qisqargan bo'lib, bu mamlakatlar iqtisodiyotining ekologik barqarorligini oshirishda muhim rol o'ynagan.

Janubiy Koreya ham ESG va raqamli transformatsiya integratsiyasi borasida yetakchi mamlakatlardan biri hisoblanadi. Xususan, mamlakat hukumatining “New Deal” dasturi doirasida yashil iqtisodiyot va raqamli infratuzilmani rivojlantirishga katta mablag' ajratilgan. Bu dastur doirasida raqamli platformalar orqali yashil energetika, ekologik toza transport vositalari va aqlli shahar loyihalariga investitsiyalar kiritilib, ijobiy natijalarga erishilmoqda. Koreya kompaniyalari sun'iy intellekt va IoT texnologiyalari yordamida uglerod chiqindilarini kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhit monitoringini amalga oshirib, xalqaro ESG standartlariga yuqori darajada moslikni ta'minlamoqda. [3]¹

O'zbekistonda ham ESG mezonlariga asoslangan raqamli transformatsiya jarayonlari jadal rivojlanmoqda. Jumladan, mamlakatda 2019–2030-yillarga mo'ljallangan “Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi” doirasida raqamli va ekologik loyihalar birgalikda amalga oshirilmoqda. Ushbu strategiya doirasida qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish uchun xalqaro kompaniyalar bilan hamkorlik qilinmoqda va davlat-xususiy sheriklik asosida quyosh hamda shamol energetikasi loyihalarini muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirilmoqda. Misol uchun, Navoiy viloyatidagi 100 MVt quvvatga ega quyosh elektr stansiyasi raqamli boshqaruv tizimlari bilan jihozlangan holda ishga tushirilgan bo'lib, bu orqali yiliga 160 ming tonna issiqxona gazlari chiqindilari kamaytirildi.

¹ Khodjajev A. R. et al. HUMAN CAPITAL AND ITS IMPACT ON ECONOMIC GROWTH //SCIENCE AND TECHNOLOGY RESEARCH 2022. – 2022. – S. 75-78.

Shu bilan birga, O'zbekistonda raqamli texnologiyalar ESG ko'rsatkichlarini oshirishda ham faol foydalanilmoqda. Masalan, qishloq xo'jaligida tomchilatib sug'orish texnologiyalarining keng joriy etilishi natijasida suv resurslarini tejash va ekologik barqarorlikka erishish imkoniyati oshmoqda. Shuningdek, davlat organlari va yirik korxonalar ESG standartlariga muvofiq xalqaro reytinglarni olishga intilib, faol ravishda raqamli texnologiyalar orqali ESG hisobotlari va indikatorlarini real vaqt rejimida monitoring qilish tizimlarini joriy etmoqda. Natijada O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va xalqaro investorlar uchun jozibadorligi yanada oshmoqda.

Raqamli transformatsiya va ESG investitsiyalarining birgalikdagi rivojlanishi zamonaviy iqtisodiy tizim uchun yangi rivojlanish bosqichini ifoda qiladi. Ushbu ikki yo'nalishning integratsiyasi nafaqat korxonalarning iqtisodiy samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi, balki atrof-muhit va jamiyat oldidagi mas'uliyatni kuchaytirish orqali uzoq muddatli barqaror rivojlanishning strategik omiliga aylanmoqda. Xalqaro tajribalardan ma'lumki, raqamli texnologiyalar (IoT, *Big Data*, AI) yordamida ESG indikatorlarini monitoring qilish va boshqarish orqali kompaniyalar ekologik va ijtimoiy xavflarni minimallashtirib, investorlarning ishonchini qozonmoqda va global kapital bozorlaridagi mavqeyini mustahkamlamoqda.

O'zbekiston iqtisodiyoti uchun raqamli transformatsiya va ESG investitsiyalarining uyg'unligini ta'minlash yanada dolzarb masaladir. Bugungi kunda mamlakatimizda qayta tiklanuvchi energetika va yashil iqtisodiyot yo'nalishlarida muhim strategik loyihalar amalga oshirilmoqda. Biroq ushbu sohalarining yanada samarali rivojlanishi uchun raqamli texnologiyalarni kengroq qo'llash va ESG standartlariga muvofiqlikni xalqaro darajada ta'minlash zarurati mavjud. Buning uchun, ayniqsa, ESG hisobotlari va indikatorlarini raqamlashtirish hamda kompaniyalar faoliyatini xalqaro ESG reytinglariga moslashtirish muhim ahamiyatga ega¹.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli texnologiyalarning ESG investitsiyalari bilan integratsiyasi orqali O'zbekistonda iqtisodiy va ijtimoiy manfaatlarga erishish imkoniyatlari yuqori. Xususan, ishlab chiqarish va energetika sohalarida innovatsion texnologiyalarni keng joriy qilish orqali resurslardan foydalanish samaradorligi oshib, ekologik muhit yaxshilanadi. Shuningdek, bu jarayon xalqaro investorlar uchun O'zbekistonning ESG

¹ Бобоева Г. Г., Файзиёв С. Н., Амонов М. Т. Развитие интеллектуального потенциала Республики Узбекистан //Наука, техника и образование. – 2020. – №. 11 (75). – С. 81-83.

standartlariga rioya qiluvchi xavfsiz va ishonchli iqtisodiyot sifatidagi imijini shakllantiradi. Bu esa xorijiy investitsiyalar oqimini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, raqamli transformatsiya va ESG investitsiyalarining sinergiyasi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi uchun zarur strategik yo'nalishdir. Ushbu yo'nalishni rivojlantirish uchun davlat, biznes va ilmiy jamoatchilik o'rtasida samarali hamkorlikni kuchaytirish, xalqaro standartlarga mos keluvchi ESG siyosatini amalga oshirish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish hamda tegishli mutaxassislar tayyorlash kabi kompleks chora-tadbirlarni kengaytirish lozim. Mazkur harakatlar orqali O'zbekiston nafaqat iqtisodiy o'sishga erishadi, balki barqaror kelajak sari ishonchli qadam tashlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Khodjayev A. R. et al. Efficiency of using modern information and communication technologies in small business // World science: problems and innovations. – 2021. – S. 130-132.

2. Khodjayev A. R., Amonov M. T. Bio-economy is a new direction of development and one of the anti-crisis mechanisms // ЕКОНОМИКА И СОВРЕМЕННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ТЕОРИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ, ПРАКТИКА. – 2021. – S. 112-115.

3. Khodjayev A. R. et al. HUMAN CAPITAL AND ITS IMPACT ON ECONOMIC GROWTH //SCIENCE AND TECHNOLOGY RESEARCH 2022. – 2022. – S. 75-78.

4. Бобоева Г. Г., Файзиев С. Н., Амонов М. Т. Развитие интеллектуального потенциала Республики Узбекистан //Наука, техника и образование. – 2020. – №. 11 (75). – С. 81-83.

5. Mirzaqul o'g, B. O. R. (2023). Hududlarda ishbilarmonlik muhitini yaxshilash, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirishni rag'batlantirish usullari.

6. Baytanov, O. R. (2017). O'zbekistonda soliq tizimini takomillashtirish orqali oilaviy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 6, 62-68.

7. Rasulova, S., & Jabborova, Z. (2019). PRINCIPAL DIRECTIONS ON THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP. International Finance and Accounting, 2019(3), 18.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, mart, 3-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: 9710. ГОСТ 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**